

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เดิมกรมตำรวจถือเป็นหน่วยงานระดับกรมในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกาโอนกรมตำรวจเป็นส่วนราชการไม่สังกัดกระทรวง โดยเปลี่ยนชื่อเป็น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเป็นผู้บังคับบัญชา ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี (ชนะชัย ผดุงชิตี. 2547 : 5) ตลอดระยะเวลาอันยาวนาน ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้านอยู่เสมอ ทั้งทางด้านการบริหาร และด้านกำลังพล เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและความจำเป็นในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในสังคมที่แปรเปลี่ยนไปอย่างไม่หยุดยั้ง โดยการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ การบริหารงานตำรวจก็ต้องปรับเปลี่ยนไปเพื่อให้สัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน (สรรเสริญ สุวรรณประเทศ. 2546 : คำนำ) การบริหารองค์กรหรือหน่วยงานให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ นั้น ผู้บริหารหรือผู้นำจะต้องมีวิสัยทัศน์ที่ลึกซึ้ง กว้างไกล มีความสามารถในการวิเคราะห์ หาทางออกของปัญหาได้อย่างเหมาะสม มีความสนใจ ใฝ่รู้ในเรื่องใหม่ๆ เป็นคนมองปัญหาที่เกิดขึ้นให้อยู่บนพื้นฐานความจริงและสามารถแยกแยะปัญหาได้เพื่อตัดสินใจให้ถูกต้อง โดยผู้นำที่ดีจะต้องมีความสามารถชักจูงให้ผู้ใต้บังคับบัญชา เห็นคล้อยตาม สามารถสื่อความคิดของตนให้ผู้ใต้บังคับบัญชารับรู้ได้และปฏิบัติตามเป้าหมายเพื่อความสำเร็จของงาน (ระวีวรรณ ประทุมนอก. 2545 : 1)

สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ เป็นหน่วยงานหนึ่งภายใต้โครงสร้างของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นหน่วยงานระดับกองบัญชาการ ประกอบด้วย 1 กองกำกับการ และอีก 4 กองบังคับการ มีอำนาจหน้าที่เป็นฝ่ายอำนวยการด้านยุทธศาสตร์ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในการวางแผน ควบคุม ให้คำแนะนำ และเสนอแนะการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจและหน่วยงานในสังกัด ทำหน้าที่เสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาในการจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการแผนปฏิบัติราชการประจำปี และแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี ให้สอดคล้องกับแผนบริหารราชการแผ่นดิน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายของรัฐบาลและคณะกรรมการนโยบายตำรวจ

แห่งชาติ รวมทั้งประสานและจัดทำแผน แผนงาน โครงการ ตลอดจนกำกับ เร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติราชการของหน่วยงานในสำนักงานผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดำเนินการและประสานงานกับหน่วยงานอื่น เพื่อส่งเสริม และพัฒนาการวิจัยของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการ ปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย (พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วน ราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2552 . 2552 : 3)

บทบาทและหน้าที่ของข้าราชการตำรวจในสังกัดสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ นับเป็นกลไกสำคัญของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับฝ่ายอำนวยการ ด้านยุทธศาสตร์ วางแผน ควบคุม เสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาด้านแผนของ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และบทบาทในแง่การบริหารงานตำรวจ การควบคุมบังคับบัญชา บุคลากรจัดได้ว่ามีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการวางแผนและการวินิจฉัยสั่งการทั้งนี้ เพราะจุดมุ่งหมายหลักของการควบคุมบังคับบัญชาเป็นกระบวนการที่ไม่สามารถมองข้าม ไปได้ในการบริหารงานตำรวจ ในปัจจุบันสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ มีกำลังพลทำหน้าที่ 2 ระดับ คือ ระดับบริหาร มีตำแหน่งตั้งแต่ ผู้กำกับการ ถึง ผู้บัญชาการ ระดับปฏิบัติ มี ตำแหน่ง ตั้งแต่ ผู้บังคับหมู่ ถึง รองผู้กำกับการ (ฝ่ายอำนวยการ สำนักงานยุทธศาสตร์ ตำรวจ ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2552) ซึ่งระดับบริหารมีความสำคัญอย่างยิ่งในการวางแผน ยุทธศาสตร์ ทำหน้าที่เสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของผู้บัญชาการตำรวจ แห่งชาติ เป็นหน้าที่เปรียบเสมือนกับเป็นกำลังสำคัญของข้าราชการตำรวจทั่วประเทศ ตำแหน่งผู้กำกับการ เป็นตำแหน่งหนึ่งๆที่เริ่มเข้าสู่ระดับบริหาร มีหน้าที่ตามประมวลระเบียบ การตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี เล่ม 1 ตอน 2 ลักษณะ 12 มีหน้าที่ความรับผิดชอบตามลักษณะ งาน ดังนี้ ความรับผิดชอบด้านบริหาร ได้แก่ การควบคุมบริหารงานด้านอำนวยการและ สนับสนุน เช่น งานกำลังพล งานนโยบายและแผน งานส่งกำลังบำรุง งานงบประมาณและการเงิน โดยมีอำนาจและหน้าที่ในการวางแผน วินิจฉัยสั่งการ ควบคุมตรวจสอบ ให้ คำปรึกษา แนะนำ ปรับปรุง แก้ไข ติดตามประเมินผล ติดต่อประสานงาน และแก้ไขปัญหา ข้อขัดข้องต่างๆ ในการปฏิบัติงานเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ เห็นได้ว่าเป็น ลักษณะงานที่เกี่ยวข้องกับผู้บังคับบัญชาโดยตรง ข้าราชการตำรวจในตำแหน่งผู้กำกับการ ของสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ มีจำนวน 15 คน เป็นเพศชาย 11 คน คิดเป็นร้อยละ 73.33 เพศหญิง 4 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 (ฝ่ายอำนวยการ สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2552) การควบคุมบังคับบัญชาคือเครื่องมือที่จำเป็นยิ่งสำหรับผู้บริหาร

ในการกำกับดูแลการดำเนินงานของผู้ได้บังคับบัญชาให้มุ่งไปสู่ทิศทางพึงปรารถนาขององค์การ ผู้บริหารต้องใช้ทั้งพระเดชและพระคุณ เพื่อให้ผู้ได้บังคับบัญชาจะยอมรับทำตามความปรารถนาขององค์การ (ปราชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2546 : 86) นำไปสู่ประเด็นที่น่าสนใจ คือการยอมรับของผู้ได้บังคับบัญชาต่อบทบาทการบังคับบัญชาและพฤติกรรมผู้นำทางการบริหารของข้าราชการตำรวจ ตำแหน่งผู้กำกับการ สังกัดสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ นั้น ว่ามีมากน้อยเพียงใด และมีปัญหา อุปสรรคใดบ้างในการปกครองบังคับบัญชา เนื่องจากผู้ศึกษาเป็นข้าราชการตำรวจในสังกัดสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สนใจที่จะศึกษาการยอมรับของผู้ได้บังคับบัญชาต่อบทบาทการบังคับบัญชาและพฤติกรรมผู้นำทางการบริหารของข้าราชการตำรวจ ตำแหน่งผู้กำกับการ สังกัดสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ เพราะยังไม่พบว่ามีผู้ใดศึกษาค้นคว้าหน่วยงานนี้มาก่อนเพราะเป็นหน่วยงานใหม่ที่ตั้งขึ้นเมื่อ 7 กันยายน 2552 ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2552

ด้วยสาเหตุดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความเห็นควรศึกษาเรื่องการยอมรับของผู้ได้บังคับบัญชาต่อบทบาทการบังคับบัญชาและพฤติกรรมผู้นำทางการบริหารของข้าราชการตำรวจ ตำแหน่งผู้กำกับการ สังกัดสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ ผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงสภาพความเป็นจริงในการบังคับบัญชา และการมีพฤติกรรมผู้นำทางการบริหาร ในแนวคิดของผู้ได้บังคับบัญชา เพื่อช่วยให้ผู้บริหารนำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการวางแผนทางการปกครองบังคับบัญชา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับมากขึ้นตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ในยุคปัจจุบัน

คำถามการศึกษา

1. การยอมรับของผู้ได้บังคับบัญชาต่อบทบาทการบังคับบัญชาและพฤติกรรมผู้นำทางการบริหารของข้าราชการตำรวจ ตำแหน่งผู้กำกับการ สังกัดสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับใด
2. การยอมรับของผู้ได้บังคับบัญชา ต่อบทบาทการบังคับบัญชาและพฤติกรรมผู้นำทางการบริหารของข้าราชการตำรวจ ตำแหน่งผู้กำกับการ สังกัดสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ จำแนกตามเพศ สถานภาพ และระดับการศึกษา มีการยอมรับอยู่ในระดับใด

3. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ได้บังคับบัญชาเกี่ยวกับบทบาทการบังคับบัญชาและพฤติกรรมผู้นำทางการบริหารของข้าราชการตำรวจ ตำแหน่งผู้กำกับการ สังกัดสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการยอมรับของผู้ได้บังคับบัญชาต่อบทบาทการบังคับบัญชาและพฤติกรรมผู้นำทางการบริหารของข้าราชการตำรวจ ตำแหน่งผู้กำกับการ สังกัดสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ โดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อศึกษาระดับการยอมรับของผู้ได้บังคับบัญชา ต่อบทบาทการบังคับบัญชาและพฤติกรรมผู้นำทางการบริหารของข้าราชการตำรวจ ตำแหน่งผู้กำกับการ สังกัดสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ จำแนกตามเพศ สถานภาพ และระดับการศึกษา
3. เพื่อศึกษาข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ได้บังคับบัญชาเกี่ยวกับบทบาทการบังคับบัญชาและพฤติกรรมผู้นำทางการบริหารของข้าราชการตำรวจ ตำแหน่งผู้กำกับการ สังกัดสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ จะศึกษาระดับการยอมรับของผู้ได้บังคับบัญชาต่อข้าราชการตำรวจ ตำแหน่งผู้กำกับการ สังกัดสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ 2 ด้าน ดังนี้

 - 1.1 ด้านบทบาทการบังคับบัญชา
 - 1.2 ด้านพฤติกรรมผู้นำทางการบริหาร
2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ข้าราชการตำรวจที่เป็นผู้ได้บังคับบัญชาของข้าราชการตำรวจตำแหน่งผู้กำกับการ สังกัดสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ โดยผู้ศึกษาเลือกศึกษาประชากรทั้งหมดจำนวน 206 คน (ฝ่ายอำนวยการ สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2552)

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ระดับการยอมรับของผู้ได้บังคับบัญชา ต่อ บทบาทการบังคับบัญชาและพฤติกรรมผู้นำทางการบริหาร

4. ขอบเขตด้านพื้นที่

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

นิยามศัพท์เฉพาะ

การยอมรับ หมายถึง กระบวนการทางจิตใจที่บุคคลมีต่อสิ่งหนึ่ง โดยบุคคลได้สัมผัส เรียนรู้ และปฏิบัติ ยังตัดสินใจแสดงออกว่าเห็นด้วย เต็มใจ และลงความเห็นเป็นสิ่งที่เหมาะสม

บทบาทการบังคับบัญชา หมายถึง การแสดงออกในการปฏิบัติงานของ ข้าราชการตำรวจ ตำแหน่งผู้กำกับการ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังต่อไปนี้ คือ การมอบหมายงาน ให้ผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติด้วยความไว้วางใจ การให้โอกาสผู้ได้บังคับบัญชาแสดงความ คิดเห็น มีการวางแผนการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า วินิจฉัยสั่งการ ควบคุมดูแลเอาใจใส่ ผู้ได้บังคับบัญชา ให้ความยุติธรรมและเป็นที่ยอมรับตามความเหมาะสมต่อ ผู้ได้บังคับบัญชา มีความสามารถติดต่อสื่อสารกับทุกระดับเข้าใจและชัดเจน

พฤติกรรมผู้นำทางการบริหาร หมายถึง การที่ข้าราชการตำรวจ ตำแหน่ง ผู้กำกับการ มีภาวะผู้นำในการบริหาร คือมีความเป็นตัวเอง กล้าคิดกล้าตัดสินใจ มี คุณธรรม ประจำตน มีความเสียสละ สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีได้ ทั้งทางด้านความ ประพฤติ และการควบคุมอารมณ์ เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้เพิ่มเติม มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความ ยุติธรรม และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

ข้าราชการตำรวจ หมายถึง บุคคลซึ่งได้รับการบรรจุและแต่งตั้งตาม พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2547 โดยได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณหมวด เงินเดือนในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และให้หมายความรวมถึงข้าราชการในสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติแต่งตั้งหรือสั่งให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการตำรวจ โดยได้รับเงินเดือนจากส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐด้วย

ตำแหน่งผู้กำกับการ หมายถึง ข้าราชการตำรวจ สังกัดสำนักงานยุทธศาสตร์ ตำรวจ มียศพันตำรวจโท หรือ พันตำรวจเอก ทั้งตำรวจหญิง และตำรวจชาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ใช้เป็นแนวทางให้ตำรวจนำไปปรับปรุง และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มี
ประสิทธิภาพในการเป็นผู้บังคับบัญชา และเป็นผู้นำทางการบริหารในอนาคต สามารถเป็น
แนวทางในการกำหนดนโยบาย เพื่อพัฒนาวางแผนงานด้านบุคลากรของสำนักงานตำรวจ
แห่งชาติ ได้